GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 87. Brasiovu 23|11 Decembre **1875.**

Supremati'a.

Dvóstra ómeni buni vediurati in nr. precedente, ca gazet'a ministeriala din Clusiu pretende in modulu celu mai seriosu, cá **supremati'a** elementului maghiaru asupra elementului romanescu se fia asecurata pe venitoriu, pentru toti vecii, cu ori-si-ce midiulóce, ca-ci de si acésta politica este **nedrépta**, déra, fiendu-ca duce la scopu, se fia permissa cá una ce ar' fi absolutu necessaria, cá conditiune de **existentia**.

Noi recunóscemu, ca Gazet'a ministeriala din Clusiu nici-decumu nu are gustu reu, din contra, ea are unu gustu fórte finu si delicatu, pentru care ori-cine póte fi gelosu. Tocma pentru acésta inse lucrulu merita cá se fia luatu si de catra valachi celu pucinu in atata consideratiune, in cata iau clusianii curechiulu de Clusiu (Kolozsvári káposzta) fertu pentru diu'a de Craciunu.

Adeca cá ce bucata buna se fia acea **Supremati**a, care a irritatu de nou appetitulu dumnealoru? Se intrebamu mai antaiu pe didascalii de limb'a latina. Acestia ne respundu, ca Supremati'a -si are ale sale radecini in **supra**, din care ese pe deasupra, pana ce ajunge la superlativulu supremus. Din Supremu se facu in limb'a francesa Souverain, care cá substantivu semnifica domnu supremu, domnitoriu, imperatu séu rege absolutu, adeca acela, in a carui persóna se concentra potestatea suprema preste averea, onórea si vietí'a cetatianiloru statului. In staturile democratice suveranitatea, adeca potestatea suprema este pe langa poporu (Demos).

Totu din superlativulu Supremus s'au formatu in epocele mai funeste ale omenimei europene barbarismii Supremat si Suprematia, care apoi se adoptara in limb'a diplomatica internationale a staturiloru. **Supremu** (subst.) se dice potestatea, si mai alesu plenitudinea potestatiei, pe care si-o arróga siesi ponteficele Romei asupra toturoru episcopiloru, mitropolitiloru, exarchiloru, patriarchiloru catholici, éra prin acestia asupra clerului si poporului preste totu. **Supremati**a se dice in Anglii'a potestatea suprema a regiloru in tóte affacerile religióse si asupra toturoru persóneloru eclesiastice (Obergewalt in Kirchensachen). Acea potestate regii protestanti o au smulsu dela pap'a Romei, s'au investitu densii cu ea, si pentru cá se fia respectata neconditionatu, au luatu totu-deauna **juramentulu de supremati**a dela toti episcopii, séu asia numitii superintendenti, cumu si dela alte persóne basericesci, éra cei cari n'au voitu se puna asemenea juramentu, ori ca l'au calcatu, au platitu cutediarea loru in cele mai multe casuri cu capulu, cu captivitate, cu exiliu. Anume histori'a Angliei incependu dela tiranulu Henricu VIII in cursu mai bine de 100 de ani este moiata in sange, candu de episcopi catholici, candu de protestanti.

Acuma déra, dupace professorii si diplomatii ne invetiara ce insémna Supremati'a, potemu cunósce mai usioru si gustulu diarialoru ministeriali maghiare. Precum adeca „Kelet" pretendea, pre candu era si elu organu ministeriale sub ministeriele repausate, cá maioritatea locuitoriloru tierei se recunósca supremati'a minoritatiei, asia acumu „M. Polgár" pre catu tempu se afla patronii sei in capulu mesei, insiste cá supremati'a, domni'a, potestatea absoluta a elementului maghiaru, asupra celui romanescu se fia sustienuta si aparata cá ochii din capu, cu ori-ce midiulóce, pe orice cali, fara nici-o alegere, numai scopulu se se ajunga.

Déra deslegarea acestei probleme, ajungerea acestui scopu supremu este fórte gres, nespusu de grea; atata celu pucinu recunósce si diariulu ministeriale cu cei de credintiele si de professiunea lui. Si pentru-ce se fia impreunata cu atatea greutati subjugarea ulteriora a poporului romanescu din marele principatu alu Transilvaniei? Acésta intrebare trebue se si-o puna totu romanulu, inca si celu mai indolente din toti, carele adeca traiesce numai pentru-ca din intemplare se nascú si elu pe lume, cá ori-ce altu animalu, patrupedu, aboratoriu séu tèritoriu.

Realisarea suprematiei, prin urmare a subjugarei si a nullificarei definitive, este dupa desu citatulu diariu fórte gres, éra dupa noi impossibile, din mai multe cause, intre care va fi de ajunsu cá se numeramu, séu mai bine numai se le recapitulamu aici cá cunoscute, urmatóriele:

Istori'a este martora pe 1770 de ani, ca tóte subjugarile cate au ajunsu pe acestu elementu latinu, au lasatu asupra-i numai óresicare urme, déra nu l'au potutu sfarma, si tóte catastrofele cate au trecutu preste densulu, au fostu numai efemere; dupa seculi intregi de opressiune, dupa perderi enorme de sange si avere, elu totu si-a conservatu existenti'a sa nationale; tiranii cei mai brutali, cá si cei mai rafinati, n'au avutu ce se-i mai faca, au obositu in gónele loru, precum au obositu opressorii christianismului.

Lupt'a pentru existentia nationale in care se afla poporulu romanescu, este lui comuna cu mai multe alte popóra, care au inceputu a pricepe si a cunósce, ca acea lupta este si trebue se fia solidaria, chiaru fara cointielegere prealabile. La tóte acele popóra pressiunea produce resistentia, cá si in lumea fisica contactulu corpuriloru elastice. Ori in care parte arunci ochii, acea lupta decurge neincetatu, si puterile crescu din pamentu, cá si ale unui Briareu din fabula, dela gurile Istrului pana la marea baltica, preste totu dai de lupta pentru **existenti'a nationale**. In Tirolu lupta nationalitatea italiana; in Stiri'a, Carinti'a, Carnioli'a se apara slovenii; in Moravi'a si Boemi'a poporulu cechu cu poteri incordate si cu inversiunare asemenea celei din sec. alu 17-lea; in Poloni'a polonii si ruthenii; in Curlandi'a si Finnlandi'a elementulu germanu; in Ungari'a serbii, slavacii, ruthenii; in Turci'a européna serbii si bulgarii ajunsera dela lupt'a de cuvente la versari de sange, care voru face epoca nóua in vietí'a acelora popóra. La greci, tóta activitatea si tóte actiunile loru au unu singuru scopu: concentrarea poteriloru pentru asecurarea existentiei, a vietiei loru nationale intrunu statu nationale. Croatii suntu pe calea cea mai buna de a si-o asecura prin prudentia insocita de energia barbatésca, applicata la locu si tempu.

Exemplulu Italiei, alu Greciei, alu Croatiei are si exercita influentia irresistibile asupra popóraloru inca subjugate.

Déra mai mare decatu tóte este poterea ideiloru, pe care de ací inainte nu mai este nimeni in stare de ale suprime si omorí, ca-ci pentru ele nu existe nici-unu obstaculu pe lume. Sabi'a si foculu de roguri, torturele si uciderile in masse, cu diecile de mii, nu mai infrica pe nimeni. In sec. alu 15-lea furor theutonicus alu nemtiloru din Germani'a septemtrionale ajunsese asia departe cu selbatací'a si crudelitate asupra slaviloru, in catu se dictá chiaru si taiarea limbei loru din gura, déca mai cutedi'á se -si vorbésca limb'a materna. In acelasiu tempu nemtii folosindu-se de comuniunea ritului cu slavii, pre candu era toti catholici, si mai multu dupace se facura luterani si calvini, silira pe slavi la rogatiuni, predice si conversatiuni nemtiesci, cu care se incercara se petrunda chiaru in interiorulu familiiloru. Nici acestu midiulocu n'au folositu nemtiloru, ci au trebuitu se se puna cu poterea fisica, cu armele, cá se extermine pe elementulu slavu, séu incai se-lu gonésca cu totulu din mai multe regiuni ale Slaviei vechi, se remana deserte, tabula rasa, unde apoi dusera colonii nemtiesci si in fruntea loru aristocrati din cei mai mari tirani. Cu tóta acea tirania inse, mergeti si vedeti, ca in Prusi'a, Saxoni'a, Hanover'a, Mecklenburg mai sunt pana in diu'a de astadi tienuturi intregi locuite de slavi (Wenden und Serben, Tschechen und Polen), pana pe la portile cetatiloru Berolinu, Drezda, Hanovera etc.

Déra incai elementulu germanu a fostu si este fórte numerosu; de acea elu candu s'au aruncatu cu tóte poterile sale asupra unoru tieri locuite de slavi, dupa belluri crunte portate cu sut'a de ani, in fine totu a reusitu cá se apuce pe de asupra in unele provincii slave. Ce póte inse spera unu elementu, care abia face a diecea parte pe catu sunt germanii? (Va urmá).

Calumniele infame

scornite de catra inemicii poporului romanescu in contra dd-loru advocatu Dr. Ioanu **Ratiu** dela Turd'a si a parochului Michailu **Dobrau** dela Tulgesiu dau róta prin cele mai multe diaria maghiare si nemtiesci din Transilvani'a si Ungari'a, care le reproducu cu aderarata voluptate, despre care disse c. Looyay inainte cu trei ani in diariulu seu „Reform", ca-i lipsesce órece simtiu morale si orce pudóre. Dn. Ratiu, care nu este nici decumu arestatu, precum au mintitu inimicii sei, s'a si presentatu in localulu redactiunei lui „M. Polgár" din Clusiu si a pretinsu, cá se revóce acele calumnie nerusinate. Acelu nr. 288 din „M. Polgár" ajunse aici in Brasiovu vineri in 16 Dec. Asia déra cu atatu ne surprinse mai multu impregiurarea, ca „Kronst. Zeitung" in nr. 200 de sambata reproduse aceleasi blastematii asupra susu numitiloru doi barbati, cá imprumutate din „N. Arader Ztg.", cá si cumu unu diariu din Transilvani'a nu ar' poté si nu ar' trebui se fia informatu despre lucrarile transilvane fara asemenare mai bine, decatu gazet'a coloniei evreesci din Aradu. Se pare in adeveru, ca stimabilele nostru collegu, septuagenariulu redactoru dela „Kr. Ztg.", impresuratu de alte affaceri nenumerate, obositu si de betranetie, va fi incredintiatu redactarea séu in man'a unoru individi, cari nu cunoscu de locu pe Dr. Ratiu si caracterulu seu, precum -lu cunósce dn. Gött, séu ca ei voru se faca reu romaniloru pe cale clandestina. Si adeca ce alta ar' insemna acésta cochettaria cu cei dela potere si anume cu dn. br. Apor? „Kr. Ztg." si „Gazet'a" se tiparescu in aceeasi officina a ddloru Ioanu Gött et fiu Henricu, redactorii pe langa ce locuescu fórte aprópe, se vedu, séu ca se potu vedé unulu pe altulu in fia-care di. Ce era

se coste pe redactorulu nemtiescu, déca intrebá pe celu romanescu: Mei collegu, ce este cu Dr. Ratiu alu vostru, ce a patitu elu? Citesce ici. Atunci redactorulu valachu era se spuna redactorului nemtiescu unele cá aceste:

Tu sci, ca in Transilvani'a, cá nicairi in Europ'a, mai suntu pendente multe mii de processe urbariali. Cá cei mai multi advocati, asia si Dr. Ratiu are multime de aceste, pe care elu cá omu laboriosu cumu este, le pórta cu multa energia, alérga necurmatu candu la Murasiani, candu la Budapesta. Tu mai scii, ca portarea processeloru costa bani, ca inse advocatiloru li se liquidéza spesele prin tribunale, déca ceru clientii. Déra unii vrasmasi ai poporului tieranu, cari voru totu-odata ruinarea tierei si emigrarea romaniloru, se incérca de mai multi ani cá se terrorisedie pe advocati, se nu mai cutedie a apara caus'a fostiloru iobagi, taxalisti, dileri. Cu acestu scopu se intentase si lui Dr. Ratiu de cativa ani candu processu de vatemarea onórei, candu de inpilare séu defraudarea poporului. Mai de curundu elu apará caus'a catorova sate in contra scaunului secuescu din Ciucu-Giurgiu-St. Nicóra (Gyergyo Szt.-Miklos) et Casonu, cari inca-i intentara processu criminale. Vedi actele respective publicate in „Gazet'a Trans." nrii 37 et 38 din a. c. In fine candu vediura, ca nici asia nu scapa de Dr. Ratiu, pusera pe aripele diariloru minciun'a piramidala, ca Dr. Ratiu si parochulu din Tulgesiu aduna fonduri pentru revolutiune cá cea din 1848. Mei collegu, tu scii de ex., ca sub absolutismu unu advocatu secui a luatu 16 mii fl. dela una singura baserica pentru-ca'i midilocise despagubire urbariala pe calea cea mai scurta din lume. Intrébа inse si la cass'a allodiala din Brasiovu, cate mii costa pana acuma processulu urbariale intentatu comunei cetatiene de catra ciangaii din Sacele, si cate mii au numeratu Sacelenii pana astadi la advocati si la deputatii comunali tramisi la Budapest'a. Apoi tu trebue se mai sci, ca in Ciusiu intre anii 1863—4 luase 60 de mii fl. unu singuru advocatu, care apoi a si peritu in cas'a nebuniloru. Déra dela Ciusiu am se-ti spunu tie alta-data una historia totu de natur'a urbariale, tiesuta de crime si blastematii caroru asemenea se mai cauti cu luminarea. In fine nu te mai tienu de vorba; te rogu numai, castiga-ti dela Sibiiu excellentele memorandu alu dlui Edvardu Herberth fostu pe atunci vice-presiedente alu curtiei de apellu si deputatu din partea Sebesiului. In acelu memorandu este descrisu si documentatu legionulu de abusuri criminali cate s'au commisu cu ocasiunea desdaunarei urbariali, in catu audiendu-le, ti se face perulu macinca, pe nemtiesce harstraübend. Adu-ti aminte, ca dn. E. Herberth citise acelu memorialu in conferenti'a nationale a deputatiloru si regalistiloru sasi, si era determinatu cá se ésa cu elu in una din siedentiele publice ale dietei in Iunie 1864; déra comitele de atunci dn. Konrad Schmidt si maioritatea membriloru sasi -lu oprira dicundu-i, cá pentru Ddieu se nu faca una cá acésta, cá nu comra domnii aristocrati se se infurie si mai multu asupra sasiloru; apoi mai era inca si alta causa delicata, pentru care s'a impusu tacere dlui Herberth. Cu tóte aceste dsa comunicá operatulu seu la mai multi deputati, si tu inca-lu poti avé in copia, éra eu 'ti potu servi tie cu ori cate vei vrea se ai in acésta materia, déra sub conditiune, cá se le publici si tu.

Uitate, asia ar' fi vorbitu red. romanescu catra celu sasescu. Acumu inse vorbi Dr. Ratiu, carele nu are trebuintia de apararea nóstra.

Brasiovu 22 Decembre st. n. 1875.

Ungurii numai totu nu s'au liniscitu pana candu n'au omoritu „Matica" slavaciloru din partile superióre ale Ungariei. Inca din anii trecuti incepura a cautá nodulu in papura, sustienendu, ca acésta corporatiune, infiintiata pentru cultur'a si literatur'a poporului slavu, se ocupa mai multu de causele politice, decatu de caus'a culturei si a educatiunii poporului, ca a degeneratu la rolulu de instrumentu alu panslavistiloru, cari tindu la nimicirea Ungariei, si cate alte motive si preteste de calibrulu acest'a. Desfiintiarea acestei associatiuni a datu ocasiune deputatului serbu Mileticiu, cá se interpelleze pe guvernu in camera despre motivele ce l'au indemnatu la unu asemene pasu despoticu. — Dlu Tisza respunse la acésta interpellatiune, ca „Matica" a agitatu contra ideei de statu unguresc; prin scrieri si alte midilóce a propagatu panslavismulu si instrainatu poporulu de catra statulu unguresc; a falsificatu chiaru si istori'a, numai cá se propage ur'a si urgi'a contra a totu ce e unguresc. Ba chiaru din protocólele acestei corporatiuni se vede, ca dins'a a primitu pre duoi óspeti croati, cá pre nisce apostoli ai panslavismului; apoi chiaru si deputatiunea tramisa din partea „Maticei" la deschiderea universitatii de Zagrabi'a a declaratu, ca „panslavii din Ungari'a" considera acea universitate de a loru, deórace ei suntu de compatimitu, fiindu ca suntu siliti se guste din fructele amari ale libertatii unguresci. — La intrebarea, déca guvernulu a lucratu cu consentiementulu Domnitoriului séu nu, dlu Tisza respunse, ca Maiestatea S'a apróba toti pasii ce se facu contra dusmaniloru patriei. Éra la intrebarea, ca ce s'a facutu cu averea acestei associatiuni, dlu primu ministru observá, ca dupa ce s'a convinsu, cumca acea avere se dice a fi a natiunii slave, a cautatu se afle pre proprietariu, inse in Ungari'a nu l'a aflatu nicairi. Prin acésta enunciatiune plina de inganfare dlu Tisza vrè se dica, ca in Ungari'a esiste numai o natiune, si acea este natiunea ungurésca, de natiune slava nici vorba nu póte se fia. Inse cu tóte aceste nu este numai vorba, ci ohiaru fapta, cumca in Ungari'a esiste intre alte natiuni si o natiune slavaca, pe care legile unguresci nu o voru poté sterge asiá usioru din sirulu natiuniloru. — Acestu respunsu alu ministrului fù partenitu de intréga camer'a, éra interpellantele fù spriginitu numai de unii deputati romani si sasi.

In siedintiele din urma ale camerei maghiare se discutá si conventiunea comerciale inchiata intre Romani'a si Austro-Ungari'a. Opositiunea a voitu ce e dreptu, se impedece votarea acestei conventiuni sub cuventu, ca este mai multu in favórea Austriei decatu a Ungariei, inse tóte incercarile au remasu fora resultatu, deórace ministrulu Tisza a voitu cá conventiunea se se primésca si s'a si primitu. Blasiu Orbán observá, ca déca pre langa tóta vam'a de pana acum, totusi au trecutu in Austro-Ungari'a cereale romane in pretiu de 4½ milióne, atunci dupa ce cerealele romane voru poté trece incóce libere de ori-ce vama, de buna sama inunda tiér'a, asiá incatu fructele pamentului nostru -si voru perde tóta valórea. Dsa dorésce din tóta anim'a inflorirea comerciului si a industriei in cetatea Brasiovului, inse vede prea bine, ca acésta conventiune va aré consecintie stricatióse pentru acestu orasiu, deórace avantagiele ei cadu numai in favórea industriei austriace. Oratorele nu póte votá o conventiune, care vatema interessele cele mai vitali ale patriei sale.

Mai interessanta a fostu inse discussiunea cu privire la acele puncte ale conventiunii, cari tratéza despre judani. Deputatii judani Chorin si Wahrmann -si esprimara parerea de reu, ca guvernulu ungurescu nu si-a pusu carulu in pietre, cá se esopere pentru judani conditiuni mai favorabile, ci a lassatu, cá comerciantulu judanu din Ungari'a, care va vol se tréca in Romani'a, se fia acolo supusu unoru legi exceptionali, precandu facia de comerciantii crestini nu se observa acésta rigóre. Dlu Tisza respunse inse, ca guvernulu maghiaru a facutu totu ce i-a statu prin potintia, inse in affacerile interne ale unui statu strainu nu se póte amestecá. Cu tóte aceste inse prin acésta conventiune judanii nu numai ca n'au perdutu nimicu, ci chiaru au castigatu, deórace la orasie le este iertatu a se asiediá cá comercianti séu speculanti. — Deputatulu Istoczy protestéza contra intentiunii de a folosí camer'a Ungariei de instrumentu alu judaniloru contra unui statu vecinu, cu care tocmai prin acésta conventiune voiesce se intarésca serbatorescе relatiunile de amicitia. Acestu deputatu cetesce apoi motivele, din cari apoi guvernulu romanu s'a vediutu necessitatu a restringe drepturile judaniloru, si dice apoi, ca aceste motive aréta pre judani in tóta golatatea loru. Pentru acesa Istoczy primesce conventiunea si enuncia, ca nici-odata judanii nu voru poté indupleca pe deputatii Ungariei la o espeditiune cruciata morale in favórea interesseloru loru. — Conventiunea vamale si comerciale cu Romani'a a tocutu deci si prin camer'a Ungariei, in curendu vomu aré deci ocasiune a-i vedé si in pracsa laturele bune si rele pentru o parte si alt'a.

Brasiovu 12 Decembre 1875.

La oprirea cartiloru romanesci.

Cetimu, ca dlu deputatu Bar. Orbanu a facutu in camer'a ungurésca propunerea: se se oprésca din scólele romane cartile de instructiune in limb'a nóstra. E bine! Se se oprésca? Écca ce va fi resultatulu.

Pe candu eramu copilu de 11 ani, ne oprí invetiatoriulu intr'o primavéra in lun'a lui Aprile, se nu cutediamu a ne scalda in riu, pentru-ca ap'a este inca rece si potemu se cademu in unu morbu. Efectulu fù, ca dupa un'a óra toti amu fostu in vale, cá se vedemu, déca ap'a este rece etc. Se nu ne fia opritu invetiatoriulu, noi nice amu fi cugetatu a ne scalda pe frigulu ce erá. —

Apoi pare-mi-se, ca pe la an. 1855 oprise episcopulu Siagun'a diecesaniloru sei cumpararea calindariului edatu de dlu G. Baritiu. — In un'a di a acelui anu, amu fostu invitatu cu mai multi alti cunoscuti de Exc. Sa la dejunu. Dupa ce ne redicaramu dela masa, Exc. Sa intrebá pe fratele G. R. (de confessiunea gr. orientala), unde cugetamu a petrece restulu dilei. Elu ei respunde: Excelentia! Amu auditu, ca a-i opritu calendariulu lui Baritiu, acumu trebuie se me ducu la „Steinhausen", se cumperu acelu calendariu pentru mene si pentru cativa amici din afara, cari m'au insarcinatu cu acésta comissiune. Suntemu cu totii satosi a sci pentru-ce l'ai opritu. — Se dice: ca nice in unu anu nu a avutu calindariulu numitu trecere asiá rapede, cá in anulu oprirei. —

In Germani'a si Franci'a autorii nu doresc ceva mai multu, de catu cá productele loru literarie se devina oprite, si editorii nu tiparescu cu placere mai mare de catu opuscule, despre cari sperédia, ca voru fi oprite. — Écca ce inséma a guberná si legiferá in contra naturei omenesci. — Alt'a este a infrená prin legi passiuni omenesci crude, nemature, si a regulá viati'a sociale spre binele publicu; si alt'a este a se pune legislatiunea si regimulu in opositiune cu natur'a societatii, pentru care esista. —

Inaintea anului 1848 romanii din Transilvani'a si Ungari'a afara de Blasiu si Beiusiu nu avea scóle. Cei mai multi din tenerii ce frecuenta scóle au invetiatu in scóle maghiare si germane. Póte ca unii din ei, ocupanduse dupa deprinderile positiunei loru sociali mai pucinu cu studiulu limbei proprie, sciá reu romanesce, dér' in 1848 si de atunci in cóce totusi au aratatu, ca pentru nature libere instructiunea in scóle straine mai multu intiepenesce consciinti'a nationale de catu o corumpe. — Apoi unde au studiatu unu Barnutiu, unu Cipariu, unu Papiu, unu Baritiu, despre cari nu se póte afirmá, ca nu sciu romanesce; aseminea unde au studiatu apoi unu Iancu, unu Buteanu si altii si altii, cari si-au oferitu viati'a pentru natiune? In scóle maghiare! Dreptu ca din acele scóle au esitu si nisciai ómeni de acela, despre cari dicemu, ca suntu perduti pentru romanime. — Nu suntu perduti, ei nu numera deocamdata nice dincolo nice din cóce; unu ventu caldu inse póte face cá ungurulu se crepe si se

numere dincóce. — Óre nu ati vediutu resipindu-se prejudetie intielenite de 50—60 ani prin unu singuru apellu la sange si conscintia? Noi amu vediutu!

Bine faci dle Baronu! cere numai, cá se plange multi tineri romani in scólele maghiare, pe cum a plansu cu cativa ani inainte de 1848 acelu teneru, acumu veteranu, care la unu examenu fù insultatu de professorulu de *jurisprudentia* in Clusiu cu intrebarea: Ce drepturi are natiunea romana in Transilvani'a? Si care in acelu momentu a devenitu a despretiuí brutalitatea din legislatiunea maghiara pentru tóta viati'a sa. —

Apoi din contra romanii de dincolo de Carpati, cari au crescutu in scóle romane, francese, italiane si germane, apoi noi, cari amu studiatu in scóle romane ori germane, unde cartile romane de instructiune si de cetire nu erá oprite, unde istori'a patriei nu erá falsificata, si unde simtirile nóstre cele mai sublime nu se vetamá si insultá, suntemu totu asiá de buni patrioti si ne interesamu de adeveratele interesse ale patriei totu in acea mesura, cá si cei crescuti in scóle maghiare. —

Noi, dle Baronu, chiaru din punctulu de vedere nationale nu ne prè intristamu de inspiratiunile intieleptiunei dtale celei scurte de vedere, pentru-ca amu patrunsu ceva mai afundu in effectele evenimenteloru istorice, si amu aflatu: ca spre exemplu Napoleonu I, care a insultatu si umilitu pe germani, fara voi'a lui a devenitu causatorulu renascerii loru nationale; — Bismark a desceptatu barbati'a francesa, devenita pe acelea de a fi efeminata, cá a romaniloru pe tempulu lui Lucullus, — Burbonii in Neapole, si politic'a austriaca in Itali'a a devenitu fora vóia regeneratórea Italiei, chiaru si onorific'a, dér' de spiritu cuceritoriu pre multu infectat'a administratiune germana, este causatórea restauratiunei autonomiei Ungariei; — póte providentii'a Ti-a reservatu si dtale unu asemenea rolu in miniatura.

Brasiovu 21/9 Decembre. Avemu éra sanetósa; amu ajunsu si la 16 graduri Reaum. Cerealiele suntu eftine. Comerciulu schiópata. Cu tóte aceste noi pe aici nu avemu cause atatu de mari de a ne plange asupra calamitatiloru tempului, pre catu au alte tieri si tienuturi. Déca fallimentele din anulu trecutu si cele de astavéra nu ar' fi cutremuratu modest'a nóstra piatia, uneori pana la terróre panica, comerciulu de aici totu ar' merge mai bine cá pe airea. Déra nimicu pe lume nu este asia fricosu cá comerciulu; elu tremura de totu ventulu ce adhie, cá si frundi'a de plopu, éra uneori -si face spaima din chiaru seninu. Déca e reu undeva, apoi se se védia superlativulu reului in Vien'a, unde ruinarea industriei si a comerciului se continua neincetatu de trei ani, éra alaturea cu ea cresce demoralisatiunea in mesura spaimentatória. Asia diintre diariale Vienei aflamu intre altele, ca la tribunalele de acolo se ia in pertractare in tempulu presentu nu mai pucinu cá 485 de fallimente, parte fraudulóse, parte culpabili, éra numerulu fallimenteloru neculpabili, causate prin conjuncturi nefericite, nici nu se mai spune. Acésta stare a lucruriloru e in adeveru desperatóre. In B.-Pest'a merge totu asia, si alte piatie se ruinédia pe urm'a celora. Causele acestoru catastrofe suntu mai multe; se cere inse unu capu geniale si fórte practicu, pentru cá se le póta enumera si classifica. Una inse sciutu: si si-au cautat'o. Ideile comunistice, adeca rapacitatea, nerusinatulu materialismu, innecarea simtiului morale si plesnirea in facia a pudórei, mai in scurtu, corruptionea la culme, prin care se apucasera de ruinarea popóraloru, ii ruinédia si nimicesce pe ei.

Numai inceputulu e greu.

Partit'a dela potere, careia i place a se numí liberale, este fora indoiéle inca destulu de tare si de compacta nu numai in camera, ci si in tiéra, inse multu tempu nu va pote se dureze asiá, pentru ca, abstragundu dela alte impregiurari si lassandu din vedere chiaru si planurile de reforme pre terenulu administratiunii publice, cari au pusu tóta tiér'a in miscare, — singura crisea financiale este de ajunsu se descredite pre unu guvernu, dela care s'a speratu multu si nu s'a dobanditu alt'a, decatu pana acum unu imprumutu nou si noue contributiuni in spatele popóreloru, in sarcin'a statului. Si pentru ca disolutiunea se urmeze cu intiéla inspaimentatória, nu se recere decatu se se faca unu inceputu bunu in acésta directiune. Pana astadi nu potemu afirmá, ca s'ar fi facutu vre unu inceput in acestu respectu, inse prin cele ce inregistramu mai la vale potemu proba, ca dejá se aréta ici si colò simptome de desamagire, cari in curendu potu se devina funeste pentru guvernu si partit'a sa. Presiedintele partidei liberale in comitatulu Borsiodu, alu carui nume este Iuliu Melczer, vocá in dilele prime ale lunei acesteia pre membrii partitei la o conferintia „despre situatiunea“ si in scrisórea convocatória dise intre altele:

„Fia-care cetatianu, carui i jace la anima sórtea patriei si a natiunii sale, privesce cu ingrigire la starea actuale a lucruriloru in tiéra. — Traimu in unu tempu, candu tóte se facu si se indeplinescu, apoi se desafacu si se nimicescu fora nici unu planu, fora nici unu sistemu. Pre totindenea vedemu cea mai crassa orbecare, nimicu siguru, nimicu consolidatu. Astadi se fabrica legi, cari numai in multimea paragrafiloru intrecu pre cele de mai inainte si cari mane poimane se modifica érasi. Camer'a nu este in stare se-si implinésce missiunea nice barem in cea mai mica mesura. Se risipesce averea nationale, se perde tempulu pretiosu si cu tóte aceste domnirea unei clice se continua in gradu mai mare, cá in dilele ultime ale partitei lui Deák.

Comitatulu Borsiodu a fostu celu de antaiu, care a imbracisiatu ide'a fusiunii partiteloru, pentru cá se impreune pre cei mai buni si natiunii la actiune comuna, se elibere pre deputati de sub disciplin'a de ferru a partitei, spre a poté deveni folositori patriei si natiunii. — Nemultiumirea generale, consternares poporului sunt probe palpabile ca dela camer'a si partitele actuali nu potemu se asteptamu nice unu bine, deórace ómenii dela carma mergu cu disciplin'a de partita pana acolo, incatu facu din deputati o ceata de mameluci ridiculosi. Aceste sunt inse semne despre decadinti'a natiunii si a patriei si despre inflorirea domnirii de clica, care cá lipitorile suge poterea de viétia a natiunii. — Deci se ne miscamu, cá se nu créda lumea, ca prin tacere aprobamu acésta stare de lucruri.“

Numai doue, trei fenomene de aceste se se mai arete, atunci potemu dice, ca desi „numai inceputulu e greu“, dér acelu inceputu e dejá facutu Sit'a e inca noua, inse nu preste multu se va invechí si ómenii illusiuniloru se voru intórce érasi la rigid'a realitate.

Dela universitatea natiunii sasesci.

Spatiulu nu ne permite a ne ocupá mai desu de cele ce se petrecu in sinulu acelei corporationi, ce se numesce „universitatea natiunii sasesci“, cu tóte ca aici se discuta si interessele poporului romanu din fundulu regiu. Inse cu tóte aceste lucrurile de mai mare insemnetate nu potemu si nu voimu se le trecemu cu vederea.

In siedinti'a dela 3/15 Decembre deputatii romani au presentatu unu proiectu de resolutiune, prin care ceru anullarea conclusului luatu inca in 22 Aug. 1850 in privinti'a dotatiunii scóleloru confessionali sassesci, candu adeca s'a votatu unu milionu de floreni spre acestu scopu. — **Proiectulu** de resolutiune alu romaniloru este acest'a:

„Considerandu, ca atatu asiá numiti'a avere „natiunale“ catu si cea a celoru VII. judetie, — care un'a si alt'a provine parte din donatiuni reg. pentru servitie aduse pre altariulu patriei de toti locuitorii, parte din contribuiri repartite asemenea asupr'a tuturoru locuitoriloru din intregu fundulu reg., suntu o avere comuna, o proprietate nedispusetavera a tuturoru locuitoriloru din intregu fundulu reg., precum s'a recunoscutu acést'a insusi si de catra O. Universitate prin conclusulu din 17 Maiu 1871; de unde de sine urméza: ca ori ce folosire a cestionalei averi spre promovarea de interese esclusive séu si numai in mesura prevalenta, — a conproprietari de un'a séu alta natiunalitate séu confessiune, — vatema, si nu fara dreptu, — semtiulu de dreptate, e o desconsiderare, si evidenta scurtare a celorualalti conproprietari, cari apartienu la alta natiunalitate si alta confesiune;

Considerandu, ca ideile fundamentali, de cari a fostu condusa O. Universitate la an. 1850, candu prin conclusulu din 22 Augustu 1850 Nr. 1280 s'a destinatu pre sém'a instituteloru de invetiamentu ale conlocuitoriloru sasi asiá numit'a dotatiune scolara de 52,500 fl. v. a. — precum: zur Erhaltung unseres sächsischen Volksthums — für die evangelisch-sächsischen Lehrerstellen und Seminarien, — constata evidentu si in modulu celu mai eloquinte: ca intréga dotatiunea de 52,500 florini val. a. la anu e dedicata spre promovarea de interese speciali ale confesiunei evang. luterane si ale conlocuitoriloru de nationalitate sasésca, cu postpunerea si desconsiderarea interesseloru culturali ale celorualti conproprietari si conlocuitorii din fundulu reg.;

Considerandu ca conclusulu de mai susu alu on. Universitati s'a adusu in modu illegalu, fara ascultarea si invoirea a respectiveloru municipii, — in unu tempu anormalu, sub starea de asediu si candu organele regimului de atunciá nu cunoscea nice pre departe natur'a averei din cestiune, si in fine ca prementionatulu conclusu s'a substernutu spre prè inalta aprobare in modu incompetentu si illegalu prin ministrulu culteloru de atunces contele Thun, cu ocolirea ministeriului de interne, de a carui'a resortu s'a tienutu obiectulu. fiindu averea, despre care suna instrumentulu de dotatiune de natura comunala si nu confessionala;

Considerandu, ca disproportionea, ce resulta din dotatiunea scóleloru, gimnasieloru si a seminarieloru confessionali sassesci cu 52,500 fl. v. a. la anu, incependu dela a. 1850 facia de cate 3000 fl. v. a. ce s'au preliminatu la a. 1868 pentru gimnasiulu evang. reformatu din Orestia si celu gr. or. din Brasiovu, si adausulu de 2000 fl. v. a. preliminatu la a. 1872 pentru celu din urma, — e atatu de batatore la ochi, incatu vatema si trebue sa vateme pretensiunile juste insusi a le comproprietariloru de confessiunile gr. orientala si evang. reformata, si acést'a cu atatu mai vertosu a conproprietariloru de confesiunile romano si greco-catolica, pentru a caroru scopuri culturali nu s'a speratu si nu se spesésca nici batern unu cruceriu, de-si conproprietarii apartienatori la aceste confesiuni se afla in numeru considerabilu pre terenulu fundului reg.;

Considerandu ca starea actuala a averei, — care este averea tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu, — nu permite sub impregiurarile de facia (si nu deschide prospecte nici pre viitoriu) — defigerea unei dotatiuni corespunditore dreptatiei si ecuitabilitatii, — spre scopuri culturali ale conproprietariloru nessasi, fara a se alteră conclusulu din 22 Augustu 1850 Nr. 1280 pre catu de avantagiosu confratiloru sasi, pre atatu de prejudiciosu pentru ceilalti conproprietari ai averei, si conlocuitorii de alte natiunalitati si confesiuni din fundulu regiu;

Considerandu ca prin impartirea cuoteloru din dotatiunea de 52,500 fl. v. a. la anu, togm'a comproprietariloru din municipiele: Orestia, S. Sabesiu si Mercurea, — in cari municipii e mai putienu representatu elementulu sassescu, — li s'a facutu cea mai mare nedreptate, cea mai simtiebila scurtare a dreptului loru de comproprietari, de óre ce intréga cuota a acestoru municipii, de-si au parte atatu la averea „natiunala“ catu si la averea asiá numita a VII-loru judetie, — abiá face 1300—3500 fl. v. a. pre candu cuot'a municipieloru: Brasiovu, Medisiu si Bistritia, — cari municipii la averea VII-loru judetie nu au nici o parte, — fara cele 7000 fl. pentru seminaristi, (punctu III. si IV. din instrumentulu de dotatiune) face la fia-care cate 5000 fl. v. a.;

Considerandu ca prin consumarea totala a veniteloru din averea comuna si in urm'a conclusului din 22 Aug. 1850 Nr. 1280, — spre scopuri culturali esclusiv confessionali si nationali sassesci, — s'a facutu imposibilla asemnarea mai departe a veniteloru prisosite (dupa acoperirea speseloru de administratiune) spre scopurile indicate in p. 10 si 12 din Rescriptulu aulicu dto 15 Oct. 1791 Nr. 5803, unde se dice apriata:

„Proventus autem residui, ad erigendas scolas et ecclesias in pagis sive saxonicis sive valachicis, presertim talibus, qui proprios alodiales proventus exiguos vel nullos habent, — aequa lance convertendi sunt“;

Considerandu ca onor. Universitate dela an. 1850 a emisu la edarea instrumentului de dotatiune dto stipularea dreptului de controla ce compete jurisdictiuniloru proprietarie asupr'a folosirei dotatiunei din cestiune, prin care omitere, onor. Universitate nu are pentru totu-déun'a ocasiune de a se potea informá si conninge despre acesa: déca dotatiunea nu se folosesce fia si numai in parte

spre scopuri straine, de insusi determinatiunile mentionatului conclusu, adusu in modu si forma ilegala.

Considerandu ca totu in urm'a conclusului din 22/8 1850 s'a sistatu dotatiunea de stipendii in suma de 50,000 fl. m. c. creata de preâinaltele locuri cu rescr. aulicu din 29 Aug. 1808 Nr. 6294 — pe sém'a ascultatoriloru de drepturi din fundulu reg.: absque discrimine nationis, et confessionis;

Considerandu, ca totu din punctele de vedere de mai susu, legalitatea conclusului din cestiune a fostu combatuta si de representantii'a municipala a scaunului Orestiei inca la an. 1871;

Din tóte acestea considerante se propune, cá onor. Universitate se concluda:

I. Conclusulu Universitatiei dto. 22 Aug. 1850 Nr. 1280 se nulifica si se pune afara de vigóre;

II. Acestu conclusu (I. se se substérna prin o representatiune speciala Esc. Sele Dlui Ministru reg. ung. de interne, cu rogarea, cá in meritat'a apreciare a consideranteloru premise se esopera préinalt'a aprobare regésca;

III. Asemenarea asiá numitei dotatiuni scolare, despre care tractéza conclusulu din 22 Aug. 1850 Nr. 1280 se se sisteze cu finea an. scol. 1875/6 avendu a se notificá despre acest'a Consistoriulu sup. ev. luth. din Sabiiu;

IV. Universitatea delegata se se indrumeze, cá se prelucre pana la cea mai desaprópe intrunire a Universitatii unu proiectu de dotare a tuturoru institutelor de invetiamentu din fundulu regiu conformu dispositiuniloru cuprinse in préinaltulu rescriptu aulicu din 15 Octobre 1791 Cr. 5803 precum si in consonantia cu art. 53 din an. 1868 § 23 si art. 38 din a. 1868 §. . si in proportiune corespundiétórie atatu interesseloru culturali catu si dreptului de comproprietate alu locuitoriloru din fundulu reg. avendu a luá in deosebita consideratiune invetiamentulu poporalu.

Sibiiu 14 Decembre n. 1875."

Nice nu ar' trebuí s'o spunemu, care a fostu sórtea acestui proiectu de resolutiune, pentru ca de sine se intielege, ca deputatii sasi, cari formézа maioritatea absoluta, nice n'au voitu se considere acésta propunere, ci au trecutu frumosu la ordinea dilei.

Dér' afara de aceste s'au mai intemplatu ceva momentosu in sinulu universitatii fundului regiu. Cei 35 deputati sasi, avendu in vedere, ca guvernulu are cugetu seriosu a organisá fundulu regiu, fora a-i crutiá unitatea politica, au propusu, cá se se aléga si esmita o comissiune de siepte membri. care se propuna catu mai curendu. ca ce pasi legali s'ar' poté face pentru aperarea dreptului municipale alu fundului reg. Inse presiedintele a impedecatu discussiunea asupr'a acestui obiectu declarandu, ca are ordinu espressu dela guverno, cá se nu lase universitatea natiunii rasesci se discuta asupra affaceriloru de natura politica. — Contra acestui ordinu presentara cei 35 deputati sasi unu protestu, unde dicu intre altele, ca poterea executiva, adeca guvernulu n'are dreptu a restringe prin ordinatiuni sfer'a de activitate a universitatii natiunii sasesci, care se baséza pre legi si contracte. —

Tóte aceste fapte ale barbatiloru natiuni i sasesci suntu frumóse si laudabile, inse ministrulu Tisza a declaratu, ca pana la anulu nou va presentá camerei proiectulu despre regularea fundului regiu, si ca in acelu proiectu nu se va baga in sama unitatea fundului regiu. Era scirile mai nóue spunu, ca ministrulu vrè cu ori ce pretiu se-si tiena cuventulu, ceea ce inse nóue inca nu ne face nici o bucuria.

Noutati diverse.

Nota bene! 1 Ianuariu 1876 **st.** nou, diu'a, in care se punu in viétia mesurile cele nóue, bate la usia. Dela diu'a acést'a nemenea nu va mai poté vinde bucatele cu mierti'a ori ferdel'a, ci va trebuí se si le duca la orasiu mesurate cu mesurele cele nóue, déca nu voiesce a fi pedepsitu pana la **100 fl.** v. a. conformu legei. Asemenea nu va mai poté cumpará nece vende cu cup'a, cu pondulu, cu stanjiniulu ori cotulu, ci cu litr'a, chilogramulu ori cu metrulu.

Prentimea si invetiatorii nostri au detorinti'a, impusa prin guverniele basericesci, de a instruí poporulu acum in ór'a 11 spre a-lu feri de pedépsa si insielatiunea celoru ce voru cercá a profitá din nescinti'a acelui'a.

Spre acestu scopu recomendamu cartea:

„Mesurele metrice", de Stefanu Popu, care tractéza: mesurarea si calcularea cu mesurele cele nóue metrice, asemenarea loru cu cele vechi, straformarea mesureloru vechi in nóue si aceloru nóue in vechi, calcularea pretiuriloru dupa mesurele nóue in relatiune cu cele vechi, frangerile diecimali, precum si geometri'a; tóte in modu lesne de intielesu pentru poporalu si usioru de preceputu; cea ce dovedesce si impregiurarea, ca abia intru unu anu s'au petrecutu la **2800 exemplaria**, mai aflandu-se la autoriulu ei in Blasiu numai vre-o 200 exemplaria, de unde se póte trage cu cate 40 cr. exemplariulu, la 10 si mai multe se dá rabatu. Tragundu cenev'a exemplaria senguratece va face bene, déca va tramite prin asemnatiune postale 44 cr. v. a., pentru cari va primí cartea franco, fora alte spese.

— (Armonia mirabile) domnesce in tóte statele intru marirea bugetului militariu dela statele cele mai mari pana la cele mai mici ale Europii; acum si Angli'a -si mari bugetulu pentru armare si tacitura'a Italia cu 13 mil. lire, (si Romani'a cu 4.800,336 lei) spre scopulu armarii si fortificarii.

— (Concurintia americana). Americanii inundara Europ'a apusana cu granele sale, ér' cu petroleu pana la Brasiovu si Romani'a si acum incepura si cu producte si fructe conservate prin acoperire cu unu stratu de parafina.

— (Genulu omenescu si mortalitatea lui). Dupa Siegwart pe totu rotogolulu pamentului locuiescu 1,381,000,000 ómeni: Ras'a caucasica 380 milióne, mongolica 580 mil., aethiopica 200 mil., malayca 220 mil., si 1 mil. de colóre rufa. Pe anu moru cate 33,333,333 cam 60 in fia-care secunda; intre 10,000 abia ajunge unulu la o 100 ani si dintre 500 unulu la 65 ani; din 1000 persóne numai 65 se casatoresco, cu tóte, ca casatoritii traiescu mai multu. —

— (Eghiptenii cu c. Zichy o patira). Lui „T. B." se scrie dela Cairo, ca intrandu egyptenii in Abissinia spre a respinge armat'a regelui Abissiniei, care se apropia la Hamasen, fura 12,000 nimiciti la Gundet lenga Maareb de catra armat'a regelui Ioane din Abissinia si cont. Zichy se afla conducatorulu arandgardei, care cadiú dimpreuna mortu si abia scapara vro 18 raniti dintre ei. Officirii europeni credea, ca abissinii suntu capatiene de vérdia, dér' o potira. —

— (Adunarea armatei). In camer'a deputatiloru austriaci veni inainte petitiunea consiliului comunale vienesu, care cere, cá camer'a se lucre din respoteri, cá se se reduca armat'a, dupa cum ceru conditiunile de viatia ale statului. Asemene petitiune dede si consiliulu comunale din Greciu, nu credemu inse, cá se aiba asia curundu succesulu doritu de vercine. — Acésta se venturá si in B.-Pest'a, inse asia, cá Austro-Ungari'a se fie initiativ'a a indupleca diplomati'a européna, cá deodata se reduca armarile cu totii, in ceea ce nu mai crede nime asia usioru; — ca-ce Prusi'a vre Germani'a intréga, Russi'a slavismulu intregu, apoi Austro-Ungari'a inca vré cá se traiésca pana ei va fi data, si deacea nu pote reduce armat'a, candu are nevóia de mai multa.

— (La expositiunea din Philadelphi'a) in statele unite ale Americei de nordu, in statulu Pensylvania si anumitu in cea mai mare cetate dupa New York, in Philadelphi'a, unde e scaunulu congressului, e universitatea, academia de arte si sciintie si totu genulu de institute si fabrice, cu statu'a lui Vashington in piati'a cu numele acesta, tiendu-se expositiune universale, se tramitu mereu obiecte; pana in finea lui Octobre an. c. numai din Austri'a s'au insinuatu la 800 exponenti; Germani'a si tóte alte state din tóta lumea se intrecu cu tramiterea obiectelor de expusetiune. Pe classiculu territoriu alu libertatii confederali republicane se va mesura in 1876 progressulu inventiuniloru.

„Predicatoriulu Sateanului romanu" fóia basericésca p. publ. de predice pe tóte Duminecile, serbatorile si occasiunile obveniente cursulu I an. 1875 fasc. XI XII pe Nov. et Dec. se afla impartitu dimpreuna cu foiti'a; cursulu II se va continua si prenumeratiunea e 5 fl. pe an., 2 fl. 60 cr. pe ½ an., dimpreuna cu cartile „Sateanului romanu" 6 fl. pe anu séu 3 fl. pe sem. Adress'a: La Redactiunea „Predicatoriului sat. rom." in Gherl'a.

„Meditatiuni spirituali" pentru inaintarea crestinismului adeveratu si a cultului ddiescu, de casa, traduse de Michaele Velceanu, professore de theologia si assessoru consist. metropolitanu in Sibiiu a esitu la lumina si provede tipografi'a Closius din Sibiiu, pretiulu 1 fl. v. a. Opulu e de 150 pagine.

(Scol'a romana.) Tocma primimu nr. de proba alu unei fóie pedagogice si didactice redactate de dd. Ioane Candrea si Basiliu Petri cu titlulu „Scól'a romana", tipogr. W. Krafft, Sabiiu. Articlii in acestu nr.: „Se educamu tenerimea pentru diligintia séu activitate", „Limb'a materna" pentru cultur'a spirituale), „Din computulu elementariu, ceva din astronomia", corespondintie, recensiune, bibliografiéu, dau destula proba despre bunele intentiuni si resolutiunea firma de a contribui la resolvirea problemei culturii nationale scolarie, care e si cestiunea de vietia. Invitarea de prenumeratiune la scól'a romana suna asia:

„Scól'a romana" va esi in tóta Vinerea, fia care numeru de cate o cóla in marimea si formatulu de facia. Pretiulu e: pe unu anu intregu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a se mai adaugó inca porto, pe anu 1 fl. v. a. Pentru insertiuni se respundu cate 5 cr. de siru, si inca 30 cr. pentru timbru de fiacare publicare. Prenumeratiunile si corespundintiele suntu a se adresá franco la Redactiunea „Scólei romane" in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben); ele se facu mai bine si mai siguru prin asia numitele asigoate postale cu 5 cr. un'a. Tramitiendu-se banii in epistole, post'a garantéza numai despre epistola, nu inse si despre sum'a baniloru. Domnii prenumeranti se binevolésca a-si scrie adresele legibilu si acuratu, aratandu totu deaun'a si post'a ultima.

Numerulu 1 cá numeru de proba se tramete tuturoru franco si gratisu. Cei ce nu l'aru fi primitu deja si aru dorí a-lu avé, se binevolésca a se adresá la redactiune in Sabiiu, cerendu-lu simplu prin unu biletu de corespundintia, carele asemene se capeta la tóte postele cu 2 cr. Fiacare prenumerantu, abonandu-se definitivu, se binevolésca a ne spune espresu, de a primitu au nu numerulu primu. Abonamentele se se faca catu se póte de timpuriu, ca se ne scimu orientá cu numerulu esemplariloru de tiparitu in venitoriu.

Ne adresamu specialu catra domnii invetiatori cu rogarea, cá se nu pregete a lucrá pentru latirea „Scólei romane" in cerculu cunoscutiloru loru. Colectantiloru se dá dela 10 esemplaria unulu rabatu.

"Administratiunea."

Adaugemu si

Invitarea la prenumeratiune pe diariulu politicu de septemana

„Der Osten",

care esse la lumina in Vien'a (Türkenstrasse nr. 9) in alu 9-le anu.

„Der Osten" este unic'a fóia germana in Vien'a, care se occupa de interessele romane. Elu costa pe patrariu de anu numai 1 fl. 50 cr. m. a. Redactiunea lui „Der Osten" e totudeuna parata a publica correspondentiele si graviminele tramisse ei de catra Romani.

Cursurile

la borsa in 21 Decembre 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 37½	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 . 12½	„ „
Angsburg	—	—	106 . 30	„ „
Londonu	—	—	113 . 65	„ „
Imprumutulu nationalu	—		73 . 80	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 . 40	„ „
Obligatiunile rurale ungare			79 . —	„ „
„ „ temesiane			79 . —	„ „
„ „ transilvane			79 . 25	„ „
„ „ croato-slav.			83 . 50	„ „
Actiunile bancei	—	—	822 . —	„ „
„ creditului	—	—	205 . 50	„ „

Din causa serbatoriloru tipogr. m. venit. va esi numai Marti. —

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.